

เอตทัคคะ: ผู้ได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่า เป็นผู้ยอดเยี่ยม

พระเถระ ๔๑ พระเถรี ๑๓ อุบาสก ๑๐ อุบาสิกา ๑๐

เอตทัคคะด้านญาณ-ฌาน-สมาธิ-ฤทธิ์

ผู้มีฤทธิ์	มหาโมคคัลลานเถระ อุบลวรรณาเถรี
ผู้ระลึกชาติก่อน (ปุพเพนิวาสานุสติญาณ)	โสภิตเถระ ภัททกาปิลาณีเถรี
ผู้มีทิพยจักขุ	อนรุทธเถระ สกฺกาเถรี
ผู้ฉลาดในเตโชธาตุ(กสิณ)	สาครเถระ
ผู้เนรมิตกายด้วยมโนมยิทธิ	จูฬ/จุลลปณฺณเถระ
ผู้ฉลาดในเจโตวิวัฏ	จูฬ/จุลลปณฺณเถระ
ผู้ยินดีในฌาน	กัณฑาเถระ นันทาเถรี
	นางอุตตรา (นันทมาตา)
ผู้บรรลุอภิญญาใหญ่	ภัททากัจจนาเถรี (ยโสธรา/พิมพา)

เอตทัคคะด้านศรัทธา-เลื่อมใส

ผู้หลุดพ้นด้วยศรัทธา (สัทธาธิมุต)	วัคคิเถระ สิงคาลมาตาเถรี
ผู้บวชด้วยศรัทธา	รัฐบาลเถระ
ผู้เลื่อมใสอย่างมั่นคง	สุรรมพัฏฐเศรษฐี นางกาติยานี
ผู้เลื่อมใสโดยได้ยินได้ฟังตาม	นางกาฬี (ชาวเมืองกุรุขริกา/กุลขริกา)

เอตทัคคะด้านเลื่อมใส-ศรัทธา-เมตตา

ผู้มีบริษัทธิวารมมาก	อูรุเวลกัสสปเถระ
ผู้ทำตระกูลให้เลื่อมใส	กาฬุทายีเถระ
ผู้นำความเลื่อมใสมาโดยรอบ (ในหมู่ชนทั้งชั้นสูงและชั้นต่ำ)	อุปเสนเถระ
ผู้เป็นที่รักใคร่ชอบใจของเทวดา	ปิลินทวัจฉเถระ
ผู้เลื่อมใสในบุคคล	ชีวกโกมารภัจ
ผู้อยู่ด้วยอรณวิหาร (เมตตาตามาน)	สุภูติเถระ ^๒
ผู้มีปกติอยู่ด้วยเมตตา	นางสามาวดี

เอตทัคคะด้านถวายทาน

ผู้เป็นทักษิโณยบุคคล	สุภูติเถระ ^๒
ผู้เป็นทายก-ทายิกา	สุทัตตะ (อนาถปิณฑิกเศรษฐี) นางวิสาขา (มิตรามาตา)
ผู้ถวายรสอันประณีต	พระเจ้ามทานามะ ศากยยะ, นางสุปปวาสา
ผู้ถวายโภชนะเป็นที่ชอบใจ	อูกคคหบดี (ชาวเมืองเวสาลี)
ผู้สงเคราะห์บริษัทด้วยสังคหวัตถุ ๔ หัตถกอุบาสก ^๔ (อัครอุปัฏฐาก ชาวเมืองอาฬวี)	

ผู้ถึงสรณะ (๒) ก่อน	ตปุสสะและภัลลิกะ
(อุบาสิกา)ผู้ถึงสรณะ (๓) ก่อน ^๓	นางสุชาดา (ธิดาของเสนานีกุฎุมพี) เป็นมารดาพระยสะ.
ผู้เป็นพุทธอุปัฏฐาก	อานันทเถระ ^๑
ผู้เป็นสังฆอุปัฏฐาก	อูกคคหบดี
ผู้เป็นคิลานุปัฏฐาก	นางสุปปิยา

เอตทัคคะด้านปัญญา-ความรู้

ผู้มีปัญญามาก	สารีบุตรเถระ เขมาเถรี
ผู้เป็นพหูสูต (มีความรู้มาก)	อานันทเถระ ^๑ นางขุชุตตรา ^๕ (อัครอุปัฏฐายิกา)
ผู้เป็นรัตตัญญู (รู้ราตรีนาน-มีประสบการณ์มาก)	อัญญาโกณฑัญญเถระ
ผู้บรรลุปฏิสัมภทา	มหาโกฏิเถระ
ผู้มีปฏิภาณ (กล่าวคาถาสรรเสริญคุณพระศาสดา)	วังคีสเถระ
ผู้มีปฏิภาณ (แจ่มแจ้งในพระธรรมเทศนา)	ราชเถระ
ผู้ใคร่ต่อการศึกษา	ราหุลเถระ
ผู้ฉลาดในปัญญาวิวัฏ (วิปัสสนา)	มหาปณฺณเถระ

เอตทัคคะด้านการแสดงธรรม

ผู้เป็นธรรมกถิกะ	ปุณณมันตานีบุตรเถระ ธรรมทินนาเถรี
	จิตตคหบดี ^๔ (อัครอุปัฏฐากชาวเมืองมัจฉิกสัณฑะ)
ผู้มีถ้อยคำไพเราะ	โสณกุฎิกัณณเถระ
ผู้แสดงธรรมวิจิตร	กุมารกัสสปเถระ
ผู้อธิบายความย่อให้พิสดาร	มหากัจจายนเถระ
ผู้กล่าวสอนภิกษุ	มหากัปปิณเถระ
ผู้กล่าวสอนภิกษุณี	นันทกเถระ (มิชชีษย์พราหมณ์พาวรี)

เอตทัคคะด้านวินัย-ศีล-รุดงค์-วัตร

ผู้สำรวมอินทรีย์	นันทเถระ (ศากยยะ)
ผู้ทรงพระวินัย	อุบาลีเถระ ปฎาจาราเถรี
ผู้ถือและสรรเสริญรุดงค์	มหากัสสปเถระ
ผู้อยู่ป่าเป็นวัตร	ขทิวรณิยเวรเถระ
ผู้ยินดีจิวรเศร้าหมอง	โมฆราชเถระ กิสาโคตมีเถรี

ผู้บั่นลือสีหนาท	ปิณโฑลภารทวาชเถระ
ผู้มีเสียงไพเราะ	ลกุณฏกภัททียเถระ
ผู้มีความเพียร	อานันทเถระ ^๑
ผู้ปรารถนาความเพียร	โสณโกฬวิสเถระ โสณาเถรี
ผู้มีลาภ(มาก)	สีวลีเถระ
ผู้เกิดในตระกูลสูง	ภัททียเถระ (กาฬิโคธาบุตร)
ผู้มีอาพาธน้อย	พากุล/พักกุลเถระ
ผู้จัดแจงเสนาสนะ	ทัฬหฬลบุตรเถระ
ผู้รับสลาภก่อน	กุนท/โกณฑธานเถระ
ผู้ตรัสรู้เร็วพลัน (ชิปปาภิญญา)	พาหิยทารุจิรียเถระ ภัททาภุณฺณเถระ
ผู้คุ้นเคย(พระพุทธเจ้า)	นกุลปิตาคหบดี นกุลมาตาคหปตานี

^๑ อานันทเถระ เป็นพหูสูต ผู้มีสติ ผู้มีความเพียร เป็นพุทธอุปัฏฐาก

^๒ สุภูติเถระ ผู้อยู่ด้วยอรณวิหาร (เมตตาตามาน) และเป็นทักษิโณยบุคคล

^๔ จิตตคหบดี และหัตถกอุบาสก เป็นคู่อัครอุปัฏฐาก,

^๕ เวฬุคกัณฐิก (นันทมาตา) และนางขุชุตตรา เป็นคู่อัครอุปัฏฐายิกา

แต่เฉพาะท่านแรกไม่ได้เป็นเอตทัคคะ ซึ่งนับว่าแปลกกว่าผู้อื่นๆ